

Milan Vincetič

**Anja Golob: *Vesa v zgibi*.
Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013.**

Zagonetni naslov druge pesniške zbirke Anje Golob, za katero je prejela Jenkovo nagrado za leto 2014, je pesnica "odgonetila" že v uvodni (likovni) pesmi, zgrajeni iz številnih enobesednih verzov, ki se končajo z navpičnicami ter členkom "še", ki ne izraža zgolj imperativa vztrajanja, temveč predvsem iskanje ravnotežja oziroma vese, položaja, v "katerem se visi, držeč se z rokami in nogami ali držeč se samo z rokami ali samo z nogami" (*SSKJ*). Ali kot stoji v uvodni pesmi *Še*: "Vse / visi / vse / kar / poznam / kar / mislim / da / imam / kar / znam / kar dajem / vse / visi / moj / drobni / nepomembni / svet / ki / niti / moj ni / ves / visi." Vse pesmi, ki sledijo, pa naj so obarvane s spominskimi/doživetimi reminiscencami ali (pre)očitno apologijo feminizma, prečijo razdalje "nizanja", (ki naj) "preide / samo / vase / v / smisel".

Prav iskanje smisla sveta in človeka, ki sta že zdavnaj izven pričakovanega ravnotežja, polni verze Anje Golob z negotovostjo in relativizmom, mestoma celo z nihilizmom, venomer pa z revoltom, prežetim z obilo skepse v zgodovinsko pogojene (do)dane "resnice", ki so, mnogokrat tudi v preobleki dogmatičnega, (pre)oblikovale človekovo miselnost. Življenje, kot pravi v pesmi *Ravnotežje*, je kot "vaja z drogom", torej test vzdržljivosti, ki ga obvladajo le tisti, ki se odrečejo pravilom in normam "zaradi absolutne neznosnosti nenehnega / izenačevanja", ki da je "absurdna potreba dvojega, / vsaj po nečem soditi v isto, pripadati". Zato se svet, ki ga pesnica upesnjuje, pa naj bo obarvan s subtilnimi (intimnimi) ljubezenskimi toni (*Vous êtes grande!*, *Liči*, *Male ure* ...) ali z na videz široko prozaično naracijo (*Razdalje*, *Ljubezni maček* ...), ki deluje kot plazoviti podzavedni tok, preslikava prek "brvi, ki stika, kar se ljubi, s tem, ki ljubi". A ljubezen v vsej mnogoznačnosti ne vstopa kot edina rešitev, temveč kot ena izmed "milostne" možnosti, ki je "nujnost / kar / me / žene".

In ta “nujnost” je hkrati “moč in strahopetnost”, torej tisto “moje”, ki “živi v zarezi in iz zareze (in) kotali se med tem, / kar se vidi, in tem, česar ni”. Prvoosebni lirski subjekt, skrit v zaimku “moje”, je namreč vse bolj “izgubljen v nenadni dvojini”, ki samo zato vztraja v krčeviti vesi, da je “moje ujeto (in samozadostno) poraja sebe”. A pesničino razgledišče še zdaleč ni zgolj senzibiliteta in fokus njenih čutil niti “otožnih utripov”, temveč radikalno naprežanje, da izstopi iz lastnega notranjega kokona, ki se vzpostavi takrat, ko “nekaj drobnega počti, a je dovolj, da to, kar ima v sebi, znova razdvaja mirno ednino”. Ednino, ki se še kako zaveda bi- in polipolarnosti sveta, kakršnen utripa tako v postulatih filozofije (Hegel) kot seveda (ženske) poezije (Sylvia Plath). Tako v *Ravnotežju* med drugim pravi: “K sreči ne berejo Hegla in ne vedo, da a / ne more biti nikdar enak a, ker je, kar je, kar je / nekaj, vselej eno, nikdar isto”. Njeno telo kot posoda dvoj(n)ega je hkrati “mašina” ali rilkejevski panter, ki zastira “zavese zenic”, telo, ki želi usvojiti tako “glagolske čase” (*Je parle français*) kot tudi “prvi spol”, drugo telo, mesta, letne čase, pastelni kroki s “kravami in časom” ter navsezadnje “ljubezni mačka” z operetno “debelo gospo na koncertu”. Anja Golob mnogokrat s prizvokom verizma, podloženega z ironijo (*Kam naj grem s svojim srcem?*), kar je posebna odlika njene poezije, naniza mozaik anekdotičnih drobcev (*Ljubezni maček, Liči, Krave in čas, Mesto ...*), ki posrečeno delujejo kot podmena absurdnosti “mesta čistega nič / ki se le dela da karkoli pomeni”.

Seveda se skriva mimikrija sveta, vsaj za pesnico, v posplošenih in plehkkih matricah o “prvem spolu”, torej o ženskah, katerih peza je njihova zunanost z atributi lepote, zaradi katerih – kar pesnica še kako karikira –, so jim mnoga vrata široko odprta. Ali odprta zgolj zato, da se ujamejo tako v lastni (na ženskih vecejih) kot tudi v družbeni labirint (moških) norm, zaradi katerih je “ženskam z lepimi nogami dovoljeno več kot drugim”. In pomenljivo nadaljuje: “Ni pa ženskam dovoljeno več kar počez – prav nasprotno, / lahko so zelene in lepe, dokler ne želijo biti enakopravne; / tu pa se neha! *Kirche, Küche, Kinder* – le trije iz kolekcije / *girl's best friends*.” Pregovorna “umnost, uglajenost, ubogljivost” se zato prekmalu prelevi v “neodgovorljivo mantro: *Was will das Weib? Was will das Weib?*”, mantro, ki se ponavlja od starozavezne geneze, ki je ženski nadela podrejeno vlogo. Metafora moškega rebra, iz katerega naj bi (predkrščanski) Stvarnik spočel žensko (“– tedaj tiho pade iz njenih ust / nekaj podobnega rebru”; *Ženska*), ostaja kot večni nerešljiv zapik, kajti nikoli “ne veš, kaj naj bi z njo – ostaneš, kar si / kar daje kosti”.

In če se pričujoča pesniška zbirka začne z lirsko podobo/prigodo otroka, ki je ujel svetlečo žuželko iz rodu kresnic, zato je “tam, kjer je ujel

žuželko, / v zraku ostala drobna škrbina”, torej nezaceljena rana, se pomenljivo konča s “koncertom Debele gospe”, v katerem “vase zazrt otrok s palico in ročajem lopatke / skozi špranjo ograje z resno / zavzetostjo beza v prst tam zunaj, na drugi strani”. Podobi otrok (a ne iz pesmi *Otrok*) dokler sta, sta krhki alegoriji upanja in prepričanja, da “dotlej smo varni”, kajti “ni še zares, zares”. Svet torej ostaja v bolj ali manj prisiljeni vesi, na tehtnici, ki ne bo nikoli umerjena “med Danes in Včeraj”, med jaz in mi in navsezadnje med srce in “srce, ki je kos mesa”.

Zato svet, ne le literatura, od nekdaj čaka, da bo neki (demiurgični) odčitalec razbral njegove prave parametre, umeril skrita čutenja in čute, živali v nas in nas v živalih, ki se v poeziji Anje Golob pojavljajo kot groteskne sanjske pojave, ki “brezciljno se zaletavajo / vase, druga v drugo”. Kakofonija in bestiarij današnjice, ki ju po samo njej znanem bolj ali manj intuitivnem ključu upesnjuje pesnica (pesmi so namreč slogovno zelo raznorodne), vsekakor niso *terra nova* na dosedanem pesniškem zemljevidu, prav tako to niso bivanjska vprašanja, ki jih načenja (konec koncev gre le za različna orodja/ogrodja pri interpretaciji le-teh), tudi “žensko vprašanje”, ki se ga loteva s posebno afiniteto, ne ruši starih zidov niti ne gradi novih, kar pa ne pomeni, da pričujoča zbirka, če parafraziram pesnico (ali Becketa), ne “čaka bralca”. Še več: čista in zrela pesniška naracija Anje Golob je kot nalašč za bralca, ki ga z veseljem vabim med platnice z verzi: “ti samo pridi, pridi ... / in mi, mi bomo brali, brali samo zate”. Zbirka, ob kateri smo “kar ganjeni, / ne vemo, kaj bi rekli”. Brez dvoma.